

«Епатаж – це стан людей, що спізнюються на електричку, а Сорока з тих, хто якраз складає розклад»

Так сказав популярний нині літературний критик Ігор Бондар-Терещенко. І тернопільський письменник Петро Сорока цілком відповідає цим словам. Автор численних наукових монографій про майстрів слова і пензля, серії денників, а також поетичних збірок, кандидат філологічних наук – отакий шлейф регалій тягнеться за нашим земляком. А якщо згадати про його літературні премії, участь у Спільці письменників і міжнародному ПЕН-клубі, то можна сміливо йти за автографом. Що й зробили днями в “затонці” шанувальники пана Петра. Адже саме там він презентував нову книгу “Застиглий вогонь. Денники 2006 року”.

- Ця книга, написана у формі щоденника, – майже сповідь, – зізнається Петро Сорока. - Тим вона й цінна. Я пишу тільки тоді, коли мене охоплює “благоприємний дух для роботи”, коли щось особливо схвилювало чи вразило, і це за якимись дивними законами творчості має передатися читачеві.

- Ви кажете, що “денники” обрали вас самі...

- Я записував якісь події з життя ще в дитинстві. Був таким собі “всеїдним пацаном” – “ковтав” до п’ятисот книжок у рік, бо володів динамічним читанням. І сьогодні повторюю: якщо письменник працює не в своєму жанрі, він схожий на водія авто, який сів за кермо літака. Важливо знайти свою форму. Зрештою, більшість письменників пише щоденники. Але з тих, які залишаються в світовій літературі, можна пригадати п’ять-десять імен. Залишився Макс Фріш, Гамбрович, Нагибін, Ренар... Бодай одна думка цих авторів, а сколихне вашу душу, змусить її стрепенутися, відкритися назустріч щирій відвертій сповіді.

- Назви ваших книжок завжди інтригують. Довго “виношуєте” їх чи маєте декілька заготовок?

- Над ними “б’юся” більше, ніж зі змістом. Приміром, назву третьої книги моїх денників – “Найкраще померати в понеділок” – я взяв з життя. А писав тоді про візії, події та ілюзії у душі митця. І якось на весіллі розговорився з одним хлопцем. Він мене питає – а коли краще померати, в який день? Я й відповів – у понеділок. Сказав перше, що спало на думку. А той хлопчина вени перерізав... У записці, яку знайшли біля нього, – слова, що стали назвою книги. Згодом дружина відраджувала мене так називати денники. На жаль, я її не послухав, і та книга, до речі, найважче продавалася.

- Чи солодка ваша слава, пане Петре?

- Справді, мої денники мали певний резонанс. Але якщо чесно, то я не стільки хотів би “спочивати на лаврах”, а щоб

книжки розходились більшим накладом. Бо випробування славою людина рідко витримує. Почитайте мемуари Пабло Неруди, який став знаменитим у дев’ятнадцять, і зрозумієте, що то за шлях, скільки там мерзоти. Мені подобається, як перед смертю сказав Франсуа Моріак – людина, яка мала Нобелівську премію і всесвітнє визнання. Мовляв, що таке людська слава для того, хто вірить в безсмертя душі? І коли я думаю про безкінечний всесвіт, де душа буде переміщуватися зі швидкістю думки, то нащо мені зараз ця земна суєта?

- І все ж без галасу, без скандалів, виставлених на людське око криз та реклами важко уявити сучасний літературний процес.

- Зараз все-таки треба бути майстром піару, яким є, наприклад, наш земляк Василь Махно. Він виїхав у США, ми листуємось електронною поштою. І знаєте, його книги вже переклали майже на всі європейські країни! Шаную, що робить він це артистично і дуже професійно. Однак знаю багатьох талановитих письменників, яким гідко про “розкрутку” навіть думати. Це Василь Герасим’юк, Микола Кравчук, Віктор Міняйло, Василь Захарченко... Вони пишуть світлі

книги, які губляться в каламутному потоці масового конвеєрно-ринкового читива, затінюються піарним і спрофанованим словом. Але й відтінюються ним. Книжка пливе назустріч тому, хто шукає її. І такій книзі не потрібні публічні відзнаки, рейтинги. Лише читач, у якому вона оживає.

- Якимось ви написали: мовляв, до 45 років думав, що то найкращий час для творчості. Але згодом зрозумів – аж ніяк! То після п’ятдесяти настає час просвітлення, коли людина може розкрити себе. Що ви зараз скажете?

- Я не знаю. Час міняється, і я – з ним. Хтось з великих казав, що більшість шедеврів світової літератури були написані після 60 років. Хай там що, але є досвід, мудрість. І я хочу вірити, що мої кращі твори попереду. До речі, віднедавна веду програму “Літературна читальня” на ТТБ. Для того, аби записати розмови з тернопільськими письменниками. Бо люди відходять, а я хочу зберегти й затримати хоч якусь мить з їх життя.

- Пане Петре, скажіть, чи вважаєте ви себе щасливою людиною? І що, взагалі, оте щастя? Чи існує воно?

- Я відповім словами з книги денників... Втримати щастя понад людські сили. Гете зізнавався на схилі віку, що тільки 15 хвилин за все своє довге життя почувався цілком щасливим. І чим благополучнішим ставало моє життя, тим гостріше відчував безпритульність і незахищеність інших людей. Принаймні так мені здається. Але пізнати щастя треба хоча б для того, щоб знати, який він – ідеал людства.

Антоніна КУШНІРУК.

Петро Сорока (Фрагменти з книги денників)

Можливо, є люди, що легко переносять самотність, навіть шукають її. Але я не з їх числа, тому навіть зрозуміти їх мені важко. Хоч добре знаю: звикати до самотності треба, переборювати себе і шукати усамітнення з роками варто, хоча б тому, що кожен помирає один і готуватися до цього треба заздалегідь.

Уже повиростали діти моїх однолітків і народили своїх дітей, і вже ці діти зіп’ялися на ноги, нагадуючи мені друзів, з якими я виростав. Але життя триває, і я весь у ньому. І моє письмо – це свідчення моєї любові до життя. Неможливо писати, не будучи закоханим у життя.

Можливо, я полюбив би прозу Юрія Винничука, Юрія Покальчука, Олеся Уляненка, Іздріка, Оксани Забужко, Сергія Жадана – майстерну, філологічно вправну і часто стилістично викінчену, але вона відгонить сечею, спермою та різними екскрементами, а я хочу, щоб слово мені пахло споришем, рутою, стиглим житом і свіжоспеченим хлібом...

Слова можуть жити кожне окремо, але тільки в єдності з іншими словами у них починає пульсувати жива система кровообігу. Чим талановитіша оповідь, тим довговічніший той кровообіг.